

PRE DVE GODINE ODVEDENI SU OTAC HARITON I OTAC STEFAN

I TAKO BI GOSPODE NA TVOJE 2000. LJETO

Zagnojio crni prist usred Pristine
Spaljen Pec i prezren Prizren
Nema zdravih u Gnjljanu
Djakovica bez djakona i djaka
Suvi mraz u Juniku
Orahovcu izbijeni zubi
Malo nade za Veliku Hocu
Crni djavo noci u Beloj Crkvi
Zvijeri kracu Dragobiljem
U Suvoj Reci potop
Ferizaju Urosevac
Veliki pad za Malu Krusu
Oburdan Gradis
Srbicom upravlja Skender
Korenici iscupane zile
Uveliko testerisu Klinu
Podujevo bez temelja i poda
Ponistena Celina
Kakva laz u Istinicu

CARSTVO NEBESKO

Ocu Haritonu, mucenicki
postradalom u leto 1999. godine
u Prizrenu

Crnorecki crnorisci
Raduju se Grobu.

CRNA RIJEKA

Bezmerno srećan
Graditelj
Svete crkve.

Samo nebo
Ugleda ruku
Sto kamen uzida

Samo ptica
Prelete reku
Pre mosta

Samo misao

BOGORODICA TROJERUCICA

Radi nas si trecom rukom
zadlanila

Nama iz ramena vise ko uzete
i uvijek si novi zivot najavila
Kad na grudma majke place
mrtvo dijete

Pred dječjim ocima zaklali su
oca

Cista Bogomajko bezgresnog
zaceca

Zvijer nesita i dalje vilicama
skljoca

Neka pred nju stane tvoja ruka
treca

Zemaljski je zivot tren u vasioni
Tebe Bogorotko pominju stoljeca
Nece li se tada ustaviti oni

<p>Bjesnilo rezi oko Zvecana Na jugu Mitrovice smrtno hladno U Drenovici zmijsko grozdje Nevoljane potvrdilo ime</p> <p>I tek sto se pomenulo A tako se mnogo reklo Kako ti je sve poznato Vidje I idje ovo Boze</p>	<p>Dotace kamen Pre krsta</p> <p>I molitva neka Daleka Pecinu Pre zografa</p> <p>I ne bi stope covecije Pre stope Bozije Na tom mestu.</p> <p><i>Dragisa Bojovic</i></p>	<p>Kad im se ukaze tvoja ruka treca</p> <p>Ludi vjetri biju i vir na dno vuce Kreni cudesnice iz Jerusalima Na tvoj treci dlan nek se laz nasuce Ovo slovo stradalo drugog spasa ne ima</p> <p>Od kad sebe pamtimo Bogonosna mati Za nase su ime vezana raspeca No i tada moramo samo jedno znati Nije zalud izrasla tvoja ruka treca</p>
--	--	---

Dvogodisnjica potpisivanja Kumanovskog sporazuma **SRBIJI KONACNO MIR, KOSOVCIMA EGZODUS**

BEOGRAD - Predstavnici Vojske Jugoslavije i NATO-a potpisali su na danasnji dan, 9. juna 1999. godine, u Kumanovu Vojno-tehnicki sporazum (VTS) o povlacenju jugoslovenske vojske i policije s Kosova i Metohije, cime je posle 78 dana, prestala NATO agresija na nasu zemlju.

Ovaj dokument, nazvan i Kumanovski sporazum, gradjanima Srbije doneo je mir, a oko 250.000 nezasticenih srpskih stanovnika Kosova i Metohije, bez nase vojske i policije, moralo je da napusti svoje domove. Pored ostalog, Sporazum je predvidjao da nase snage u roku od 11 dana napuste prostor Kosmeta. Najpre su u roku od 24 sata trebalo da se povuku iz tzv. Zone 3, odnosno sa severa Pokrajine. Pet dana kasnije, trebalo je da se napusti prostor iz Zone 1, duz granice s Makedonijom i Albanijom, a tri dana kasnije i iz Zone 2, prostor centralnog Kosmeta. Dva dana posle trece faze, jedanaestog dana od potpisivanja Sporazuma, ceo prostor Kosmeta morao je da bude bez jugoslovenskih snaga bezbednosti.

Zvanicnu obustavu NATO agresije na SRJ saopstio je 10. juna generalni sekretar Alijanse Havijer Solana, a nekoliko sati kasnije Savet bezbednosti UN doneo je i Rezoluciju 1244 o Kosmetu, kojom je legalizovan dolazak medjunarodnih snaga na Kosovo i Metohiju. Za Rezoluciju je glasalo 14 zemalja, a samo je Kina bila uzdrzana.

"Mir je nadvladao nasilje. Dragi gradjani, srecan vam mir!", istog dana je gradjanima cestitao tadašnji predsednik SRJ Slobodan Milosevic. Narednog dana (11. juna), NATO trupe, "kamufilirane" u snage Ujedinjenih nacija, pocele su ulazak u Pokrajinu.

"Nijedan Srbin i Crnogorac posle potpisivanja sporazuma nece biti doveden u opasnost", rekao je predstavnik drzave Nebojsa Vujovic, portparol SMIP-a.

Od dana potpisivanja ovog dokumenta, ubijeno je vise od 2.000 Srba, oko 1.300 je oteto, na stotine je tesko i lakse ranjeno, a broj proteranih Kosovaca dostigao je cetvrt miliona. Tih dana ceo Kosmet bio je u plamenu, vise od 70.000 srpskih kuca i stanova je poharano, demolirano ili do temelja sruseno.

Rada Trajkovic o situaciji u juznoj srpskoj pokrajini **SRBI MORAJU DA SE UJEDINE**

BEOGRAD 10. jun 2001 - Korpus srpskog naroda na Kosovu i Metohiji mora da se ujedini na zajednickoj strategiji borbe za opstanak i ocuvanje pokrajine u okvirima Srbije i SRJ, istakla je u nedelju funkcioner DHSS i srpski posmatrac u PAVK-u Rada Trajkovic.

Za "BK" televiziju ona je ocenila da bi na celu tako ujedinenog korpusa trebalo da se nadje "relevantna politicka figura, koja moze da nas ujedini, ali koju prihvata i medjunarodna zajednica". Kako je rekla, to bi mogao biti potpredsednik Vlade Srbije i koordinator za jug Srbije Nebojsa Covic koji je uspeo da promeni situaciju na terenu, ali i odnos medjunarodne zajednice prema srpskom narodu.

Kao moguće resenje srpskog problema na Kosovu ona je navela ideju o stvaranju dva entiteta, koja se zasniva na pomirenju etnickih prava Albanaca i istorijskih prava Srba na drzavnu teritoriju.

Poznata imena tri Siptara koja su ubijala Srbe u Pristini **ZLOCINCI SE I DALJE SLOBODNO SETAJU**

Arif Iscoli, Muhamed Biljali, Nazif Mahmuti predvodili akcije progona i likvidacije srpskog zivlja BEOGRAD 10. Jun 2001 - Dva Amerikanca, pripadnika Unmik policije u Pristini, otkrili su 14. januara imena nekoliko Siptara koji su, podeljeni u grupe, ucestvovali u akcijama likvidacije Srba u ovom gradu. Jedan od glavnih bio im je Arif Iscoli, ucitelj iz Pristine.

On je predvodio akcije likvidacije 79 Srba u Pristini, sto je i evidentirao u svojoj knjizici. Jednu grupu za likvidaciju, prema saznanjima Unmik policije, predvodio je Muhamed Biljali, a drugu Nazif Mahmuti. Sva trojica se slobodno setaju Pristinom.

Pri komandnom stabu teroristicke "OVK" odmah po dolasku Kfora na Kosovo i Metohiju formirana je specijalna jedinica za progon i likvidaciju Srba. Zadatak pripadnika ove jedinice, organizovanih po sistemu "trojki", bio je i likvidacija predstavnika Srbije i Savezne republike Jugoslavije koji su radili na Kosovu i Metohiji. Jedinica je uglavnom bila sastavljena od mladica i devojaka koji nisu ucestvovali u ratu, odnosno podmlatka "Oslobodilacke vojske Kosova". Posto su citava Metohija, izuzev nekoliko sela nastanjenih iskljucivo Srbima, kao i skoro svi gradovi na Kosovu ocisceni od Srba u roku od svega par sati, pripadnici ove jedinice dobili su zadatak da proteraju Srbe iz Pristine, ali i iz Kosova Polja i Lipljana.

Puna dva meseca "specijalci OVK" palili su srpske kuce, zverski mucili i ubijali Srbe, oko 40000 ljudi isterali iz grada u kojem su rođeni ili godinama u njemu ziveli.

UNMIK POCINJE ISTRAGU O ZLODELIMA NAD SRBIMA

BEOGRAD - Sef kancelarije za nestala i oteta lica na Kosovu i Metohiji Monik Filder najavila je za ovaj mesec pocetak istrage o ubistvima i otmicama Srba. Pripreme za pocetak ekshumacije i identifikacije tela zrtava siptarskog nasilja od juna 1999. godine do danas privode se kraju, pa se ocekuje da ce uskoro biti rasvetljeni mnogi zlocini. Takodje, pri Unmikovoj policiji pocece s radom specijalna jedinica za istragu više od 1.500 ubistava i otmica Srba, Roma i ostalih ne-Albanaca, pocinjenih u poslednje dve godine, odnosno od dolaska Kfora na Kosovo i Metohiju do danas. Pripadnici ove jedinice istrazivace i navode o postojanju privatnih logora za Srbe.

ZUBIN POTOK: OSVECENA NOVOPODIGNUTA CRKVA

Zubin Potok, 4. jun 2001. - Danas je u ovom mestu, u prisustvu mestana i mnogih gostiju, osvecena novopodignuta crkva, posvecena Svetoj Trojici.

Posle Svete arhijerejske Liturgije, koju su sluzili Njegova Svetost, patrijarh srpski gospodin Pavle i Njegovo Preosvestenstvo episkop rasko-prizrenski i kosovsko-metohijski gospodin Artemije, episkop Artemije se obratio vernicima recima:

U ime Oca i Sina i Svetoga Duha.

Ovo je dan koji stvori Gospod da se radujemo i veselimo u njemu.

Mnogo godina je prošlo, braco i sestre, od kada se rodila ideja da se u ovome mestu, Zubinom Potoku, podigne hram Bogu zivome. Ta ideja i misao je godinama tinjala u nasim mislima, u nasim srcima i u nasim dusama. Pre cetiri godine, na danasnji dan, udarili smo kamen temeljac ovom predivnom hramu koji se sada završen uzdize ovde pred ocima nasim. Iako su ove godine bile teske, iako smo preziveli rat i posleratne nedace, Bog je hteo da se ovaj hram dovrši i da docekamo njegovo svecano osvecenje. To je izvor velike unutrasnje duhovne radosti u svima nama. Drugi izvor nase radosti jeste prisustvo Njegove Svetosti, patrijarha nasega gospodina Pavla, koji je za vreme ovih stradanja cesto posecivao nas narod na Kosovu i Metohiji, Ni danas nije zalio truda da iz Beograda dodje da on licno izvrši osvecenje ovoga hrama posvecenog Svetoj Trojci, da se za nas Bogu pomoli i da nas sve blagoslovi.

Ja molim Njegovu Svetost da uputi rec pouke i utehe svima nama danas ovde sabranima.

Dobro ste dosli, Vasa Svetosti !

Blagosloven koji dolazi u ime Gospodnje!

Njegova Svetost je rekao:

U ime Oca i Sina i Svetoga Duha.

Vase Preosvestenstvo, braco u Hristu svestenici, draga u Hristu braco i sestre!

Bogu se, evo, pomolismo u ovome novoosvecenom hramu, podignutom Svetoj Trojci, Ocu, Sinu i Duhu Svetome, Bogu jednome u Svetoj Trojici, onako kako nas je Sin Boziji, dosavsi u svet, ucio i poucio i o znanju istina o Bogu, istina o nama ljudima - ko smo, odakle smo, zasto smo na ovome svetu, kakav smisao imaju ove muke i teskoce koje nas snalaze ovde, snalaze toliki svet i narod u svetu.

Tu veru, braco i sestre, koja je odrzala nase pretke, i u doba mira i u doba ratova za slobodu, i u doba ropstva dugotrajnog, ta vera i zivot po toj veri odrzace i nas ne samo bioloski da postojimo na ovoj zemlji, nego i kao narod Bozji, onako kako valja i treba.

To je ono sto je najvaznije. Gospod Isus Hristos nas opominje: „Ko hoce da ide za mnom, neka uzme krst svoj i ide za mnom.“

Krst je, znate, znak i simbol stradanja, ali stradanja na putu Bozijem, iduci za njim u Carstvo Nebesko, u blazenstvo toga Carstva. Stradanje je u ovom svetu neminovno, bilo od stihija prirode, zemljotresa, vetrova, povodnja i drugih nevolja, bilo od ljudi zlih, bilo od ratova. Nevolja ima svako.

Ali je, braco i sestre, drugo stradanje zlocinca, mucitelja nevinih, a drugo je stradanje na putu Bozijem, stradanje mucenika.

Jer, Gospod nas jos opominje: „Mene su gonili i vas ce goniti.“

Ako budemo gonjeni zaista za Njega, za istinu Njegovu, za pravdu Njegovu, za ljubav Njegovu - neka su blagoslovena ta stradanja. Izaci cemo pred Njega i On ce nas priznati i poznati kao svoje verne sluge i sluskinje. Izaci cemo i ako poginemo zivi pred Njega, Boga zivoga.

Neka Gospod Bog pomogne i nama danas koji predstavljamo nas narod pravoslavni, veru nasu, koji predstavljamo onu istinu i pravdu i svako dobro jevandjelsko.

Kazem i ponavljam, po recima Gospodnjim, to nije lako. Ali to je ono sto osmisljava nas cilj zivota na ovoj zemlji - da idemo putem Bozijem Njemu u Carstvo neprolazno i u blazenstvo toga Carstva.

Za citavo ovo vreme nevolja i stradanja, pri razlaganju bivse Jugoslavije, Bogu smo se molili da Gospod posalje mir i nama i neprijateljima nasim. Potreban je i nama i njima, iako oni toga nisu svesni.

I molismo se Bogu da ovo sto je nas snaslo ne snadje ni jedan narod u svetu i da nas Gospod i Njegovi sveti iz roda nasega, mucenici i novomucenici podrze da izdrzimo do kraja onako kao sto su i oni izdrzali na slavu Bozju, na svedocanstvo istinite vere Hristove i na spasenje dusa nasih.

Neka Gospod pomogne svima, pa i nama, neka Gospod blagoslovi, braco i sestre sve vas i vase na domu i pomogne, ponavljam, da izdrzimo istinu i pravdu Boziju kao sto dolikuje nama, potomcima nasih svetih predaka.

Bog vas blagoslovio i svako istinsko dobro darovao!

Amin Boze!

Amin rodu momel!

Amin!

Zatim se vladika Artemije zahvalio na pomoci:

Braco i sestre,

Dozvolite mi da jos koju rec kazem na ovom svecanom zboru i saboru.

Ovaj hram ovde, koji je pred nama, nije se spustio sa neba ovakav kakav je. On je nikao iz zemlje, a da bi on bio ovakav kakav jeste, mnogi su ulozili sebe, ulozili svoj trud, svoj prilog, svoju pomoc da bi se ovo Bozje delo zavrсило.

Zato zelim da ovom prilikom zahvalim svima onima koji su na ma koji nacin doprineli, ako nicim, ono dobrim zeljama i molitvama da se ovaj hram dovrsi.

Neka Bog svima uzvrati stostruko, miloscu Svojom u blagodacu Svojom!

Posebno moram da kazem da su se narocito na podizanju ovoga hrama trudili pojedini nasi svetenici.

Otac Dragutin Vlaskovic, koji je bio kad smo osvecivali temelje, zavrpio je svoju sluzbu ovde na zemlji i otisao pred presto Bozji da primi nagradu za svija ovde ucinjena dela. Njemu veliko hvala i neka mu Gospod primi dusu njegovu i nastani u carstvo nebesko.

Drugi svetenici koji su se trudili ovde, oni su prisutni. To je otac Radoslav, koji je nastavio gradnju posle osvecenja temelja do izvesne mere. Onda je dosao rat koji je gradnju prekinuo, da bi prosle godine otac Milija Arsovic, protojerej, nastavio i za samo godinu dana, uz pomoc vasu i uz pomoc mnogih dobrotvora iz roda nasega, iz zemlje i inostranstva, uspeo je da se ovaj hram Bozji zavrsi i da docekamo njegovo osvecenje. Neka i njima, ovim trudbenicima Bozjim, Gospod stostruko uzvrati i bogato ih nagradi.

Otac Milija je dobio uzviseni cin za drugu jednu crkvu koju je podigao u Djurakovcu. Iako mlad svetenik, on se pokazao kao veliki i iskusan neimar u vinogradu Gospodnjem.

Ali, pored ovih, pomagao je ovde i svetenik Radeta Doncic koji je od pre sedam-osam meseci ovde zajedno radio sa ocem Milijom na dovršenju ovoga hrama.

Posle ovoga, vladika Artemije je podario arhijerejske zahvalnice postojanu ljubav prema svetoj veri pravoslavnoj i za revnost prema hramu Bozjem i njegovom blagoljepiju Skupstini opstine Zubin Potok, koju je primio njen predsednik Slavisa Ristic i Humanitarnoj organizaciji Kosovka Devojka je koju predstavljao g. Budimir Bozovic iz Danske.

Recima vladike Artemija: „Simvolicka je, braco i sestre, dodela ovih zahvalnica, ali ona pripada svima vama koji ste ovde danas prisutni, jer svi ste se vi trudili da se ovo delo Bozje zavrsi. Neka Bog svima stostruko uzvrati sada i uvek i u vekove vekova. Amin!“ - završena je ova svecanost.

DECANI LETA GOSPODNJEG 2001.

"Poslednji put bio sam na Kosovu i Metohiji, u jeku rata, od 17. do 25. maja 1999. Tada sam prosao od Merdara, preko Pristine do Prizrena, gde sam ostao dva-tri dana. Zatim sam se nekoliko dana zadržao u Visokim Decanima, jer je tada bila slava manastirske crkve - Spasovdan. Iz Decana sam otisao u Pec i uz pomoc decanskog igumana vratio se u Beograd. Tada sam doziveo NATO bombardovanje u Prizrenu, video tragove bombardovanja putem od Prizrena do Decana, ispraznjenu Djakovicu i Decane. U Prizrenu je, kao i u Pristini, bilo sveta na svakom koraku. Bila je i sahrana nekog Albanca, pa je cela povorka prosla kroz centar Prizrena. Niko je nije ometao, iako mi rekose da sahranjuju poginulog pripadnika „OVK“.

Pre desetak dana ponovo sam bio u Visokim Decanima. Pre nego sto cemo doci do tacke gde ce nas sacekati pratnja, izlazim nakratko iz kola. Monah me pozuruje. Kaze da svasta moze da se desi u tom pojasu izmedju nas i Kfora. Posle vidim mnoge kamione zaustavljene zbog pretovara. Na prelazu, posle Rozaja, na putu za Pec i Decane sacekala nas je pratnja - dva oklopna vozila italijanskog Kfora. Jedno je islo napred, a drugo za nama. Vrata na kolima bila su zabravljena, iz predostroznosti. Kada je na putu doslo do zastoja, jer se preprecio neki kamion, Italijani su poskakali iz vozila.

„Sad ce da nas stite“ - rece mi monah-vozac.

Grupa od njih sest je opkolila auto i sa otkocenim pusnama osmatrala okolinu. Drugi su otisli napred da rasciste zastoj. Vrlo brzo im je to poslo za rukom. Nastavljamo put i posle jedne krivine ukazuju se bljestava svetla grada. Shvatam da je to Pec. Dosli smo malo ranije, pa na ulicama ima jos sveta. Otac djakon mi kaze da nije dobro sto smo toliko poranili na sastanak sa Italijanima, jer moze doci do neke provokacije ili incidenta. Oklopna vozila voze brzo. Idu pored zeleznicke stanice, pa odatle skrecu na put za Djakovicu. Na tom delu, od stanice do puta Pec - Djakovica dva puta su pokusali Albanci da se ubace u nasu malu kolonu, ali je otac djakon ostrom voznjom uspeo da ih spreči u tome.

Sa glavnog puta skrecemo ka manastiru. Posle kratkog dela puta kroz gradic, koji sav bljesti od raznih novootvorenih prodavnica, idemo putem za manastir. Od mraka ne mogu da se orijentisem (pratnja se daje samo za prolaze u kasnim nocnim satima ili rano izjutra, pre nego sto se razdani - da bi se izbegla kamenovanja ili jos tezi incidenti), ali vidim na nekoliko mesta italijanska utvrdjenja na kojima je poneki tenk i vise laksih vozila. Konacno, stizemo pred manastir. Preko puta ulaza u manastir je teski tenk. Ulaz u manastir je otvoren. Italijani nikom nenajavljenom ne dozvoljavaju da u njega udje.

Iako je kasno, srecem se samnogim mojim dragima iz manastira. Ostale vidjam sutradan odmah posle sluzbe. Od poslednjeg puta i vidjenja sve je jos bolje ustrojeno... Pored svih onih monaha koje sam znao od ranije, tu je jos i novih, koji su bili iskusenici kad sam bio tu na Spasovdan. Ima i novih iskusenika. Dobri monasi znaju koliko me interesuje da vidim nesto i po danu, pa mi kazu da sam predvidjen da sa njima idem u Gorioc na monasenje...

Pokazuju mi kancelariju sa racunarima. Srecan sam sto je ta akcija koju smo pre sedam-osam godina poceli monasi i razni dobri ljudi, ukljucujuci i mene nisceg, a po blagoslovu i vladike i igumana, lepo uspela. Uopste, divno je sto ovde, u ovoj eparhiji imaju izuzetan osecaj za korisćenje tehnike, pocevsi od pumpi i traktora, automobila i raznih alata i masina do racunara i pratece opreme. Posto se ovde zna red, onda se zna da je to sve vladika blagoslovio. Posto sam ga malo bolje upoznao, mogu reci da on sam ima taj osecaj i da ga je preneo i na monahe. Kada sam posle sluzbe izisao i pogledao oko sebe, vidim da je sve van zidina manastirskih okruzeno koturima bodljikave zice. Tu su i strazarske tacke u kojima su Italijani.

U subotu u 13. casova krecemo za Gorioc. Dosla su tri oklopna vozila i jedno komandno. Prozivka. Rasporedjuju nas u vozila. U svakom vozilu je pored vozaca jos i vojnik zaduzen za radio vezu. Uz njega je i jedan koji celim putem stoji i kroz krovni kruzni otvor osmatra okolinu. Mitraljez na krovu ne ispusta iz ruku, a na licu mu je maska za zastitu od vetra i slem. Komandir zatvara i zabravljuje vrata. Kontrolise se radio veza izmedju vozila. Polazimo.

Prolazimo kroz Decane, Streoc, Gornji i Donji, Svuda su radnje, kafici, prodavnice, benzinske pumpe. Ali to je u nekoj nepoznatoj zemlji, jer nista od natpisa ne shvatam i ne znam sta znaci. Idu prepuni autobusi, taksi...Cuje se crna sala: "Ako hoces pravo u raj, samo stani i pozovi taksi na srpskom". Prilaz Peci prepoznajem po poslovnoj zgradi Sali Nimanija - Sali Banane. Zatim dolazi zapusteno pravoslavno groblje. Vide se ostaci u bombardovanju potpuno razorene kasarne. Na obe strane puta gradjevine. Opet skrecemo putem ka zeleznickoj stanici, pa za Vitimiricu i Istok. Kroz centar ne prolazimo. Na celom ovom putu nikakvog znaka da su tu ikad Srbi ziveli. U selu Prekale i u jos jednom napustene pravoslavne crkve. U njima su vojnici koji ih cuvaju. Zbog toga su crkve i ograde oko njih zasticene koturima bodljikave zice. Vide se i porusene kuce. Na njima se nista ne radi, pa bi mogle biti srpske.

Na putu je velik saobraćaj, a na ovom delu od Peci do Istoka nekoliko kontrolnih punktova. Jedan njihov deo kontrolisu Spanci. Oni stite i manastir Gorioc. Dok oni nisu dosli, sirote monahinje i iskusenice bile su se zaključale manastiru i samo im je Bog bio na pomoci, pa im se nista nije desilo. Inace, prica se da je u Istoku ostalo cetrdesetak Srba, sve starijih. Niko nije preziveo. Sve su ih pobili. Jednog coveka koji je imao nepokretnu sestru i zbog nje ostao u kuci razularena rulja je zapalila i ugasila. Za drugog kazu da su ga rastrgli tako sto su ga vezali za dva traktora. Posle svih ovih crnih prica pred nama se ukazuje divni manastir. Gorioc je, kazu, dobio to ime jer se tu vratio vid Svetom kralju Stefanu Decanskom, kome su bile ogorele oci. Ono sto me je obradovalo u Goriocu bio je dolazak vernika iz Kosovske Mitrovice i sela Cerkoleza. Sa nama iz Beograda i vojnicima koji su prisustvovali sluzbi, monasenu je prisustvovalo oko sezdesetak ljudi. A to je mnogo za tu staru i malu crkvu. Mnogi su ostali u priprati koja je novijeg datuma.

Ne bih o samom monasenu nista govorio, jer se to mora doziveti. Vredna i pozrtvovana iskusenica Biljana, koja je svakom pomagala i svakog sluzila, dobila je po toj svojoj osobini ime Marta. Kao i ona Marta koju pominju Jevandjelja.

Vracamo se u Visoke Decane opet nocu. Proslo je deset kad smo posli iz Gorioca, ali na ulicama je jos dosta sveta. Nedelju sam ceo dan proveo u Visokim Decanima, toj divnoj carskoj lavri. Pobelesio sam i skicirao raspored fresaka koje su me posebno interesovale. Razgovarao sa sa monasima i cuo njihova misljenja. Belezim sta im treba, da bismo im to nabavili u Beogradu. Dolazilo je i dosta stranaca pripadnika raznih organizacija, a bilo ih je dosta i iz Kfora i Unmika. Bila je tu i neka porodica sa Novog Zelanda...

Ustajem pre pola cetiri u ponedeljak ujutru. U crkvi je samo iskusenik koji naliva ulje u kandila. Duz zidova crkve su stolice. Sedam na jednu naspram Hrista s macem i oprastam se sa tim freskama. Milujem ih, ne bih li osetio tu svetost, starost i lepotu koje zrace iz njih. Prilazim Casnom Krstu i celivam ga. Zatim mosti Svetog Kralja. Oprastam se sa svetinjama decanskim. To cine i ostali iz grupe. Opet se vracam na svoju stolicu. U svetlosti kandila jos jedan pogled na freske i ikone. Zovu za polazak. Opet istim putem sa pratnjom do Kule, pa u Rozaje i dalje za Beograd. A oko tek zasuzi.

Branislav Skrobonja

DAN KADA SE NISTA NIJE DOGODILO

Andjeoski glas, nalik onom koji u jednom filmu pevase: "Mein Vaterland, Mein Vaterland...", zacu se 4. juna iz Sportskog centra "Mladost" u Bujanovcu. I nastade potpuna tisina u kojoj nije bilo nicega. Zamrlo je ceretanje prisutnih politicara, skljecanje fotoaparata i zagor musavih derana sto su merkali zaplenjeno oruzje izloženo na kosarkasom terenu gde je sa zakasnjenjem od jednog dana Dusan Mihajlovic, ministar unutrasnjih poslova Republike Srbije, dosao da cestita i proslavi Dan policije. Ne bi nicega u toj tisini, nicega osim glasa koji pevase: "Hriste boze raspeti i sveti..." U stavu mirno, stojeci na zutoj plastici, oko dve stotine pripadnika posebnih jedinica policije preuze pesmu. Pevase, urlase punim grlom svi, svi osim onih u crnim kombinezonima - pripadnika specijalnih antiteroristickih jedinica, rodnom iz Ajvalije danas najbogatijeg i najveceg albanskog sela sto se naslanja na Gracanicu, jer, kako neko rece, oni obecase da "nece pustiti glasa od sebe" sve dok se ne vrate svojim kucama koje hteditose da brane, onomad kada je kao prethodnica medjunarodnim mirovnim snagama Kfora Oslobojilacka vojska Kosova palila sve pred sobom.

Glasnik

Rade Stanojevic, kelner u bujanovackoj kafani "Levko" spusta kafu pred svog prijatelja Mitra Blagojevicu, profesora srpskog jezika u Srednjoj medicinskoj skoli, koji je bio u Konculju sve do 7. maja 2001. godine uprkos svim rizicima koje je nosio OVPBM pretres. Profesorov dolazak bio je Bujanovcanima drazi od svih politickih obecavanja i uveravanja koja su tog dana mogli da cuju u Sportskom centru ili preko radija.

"Mnogo lep osecaj da bez strave prodjes kroz Konculj. Siptari samo sede ispred kuca i gledaju u nas, gledaju i oni koji su nosili uniforme. Prepoznao sam onog sto mi je proslu put rekao 'Ni slucajno!' kada sam ga pitao da li mogu i dalje da putujem i nadam se kako me oni nece dirati", prica profesor i strpljivo odgovara na pitanje svih onih glava koje sedaju za kafanski sto ne bi li culi rec-dve o svojim koji su ostali na Kosovu, a nisu bili tako odvazni da u proteklih pet meseci navrate, bar jednom, bar iz nuzde.

Bio je to jedan od, mozda prvih, sigurnih znakova da se sto se Srba tice "situacija normalizuje".

Fudbaleri

Albanci ne skrivaju da im je laknulo sto su mnogi punktovi Zdruzenih snaga sklonjeni i sto, osim na ulazima u Bujanovac i raskrsnici gde pocinje Kosovska ulica, nema oklopnih transporterata. Cak je bilo i

onih koji su svratili do stadiona da pogledaju utakmicu izmedju Fudbalskog kluba "BSK" iz Bujanovca i "Vlasina" iz sela Vlasotinca. Kako rece dvadesetdvo godisnji Boban Stojanovic, fudbaler "BSK" koji je pobedio sa 1:0, bila je to utakmica u predzadnjem kolu Trece srpske lige niske grupe. Na pitanje da li ce se igrati, bar jedna, prijateljska utakmica sa fudbalskim timom iz Velikog Trnovca, Boban odgovara:

"Ja igram fudbal, evo vec dvanaestu godinu. Kazu da smo igrali sa njima, ali ja se toga ne secam", uz objasnjenje da se, koliko je on cuo, FK "Trnovac" takmici u kosovskoj ligi koja je osnovana posle bombardovanja.

Stadion na kome trenira FK "Trnovac" nalazi se preko reke, odmah kod mosta, ali ga novinar NIN-a nije video iako se svojski potrudio da udje u Veliki Trnovac i porazgovara sa hodzom, predsednikom Mesne zajednice Galupom, sa seljacima na pijaci, sa bilo kim - ko tamo zivi.

Simbolika

Medjutim, kolege iz domacih, srpskih medija uctivo su odbile predlog da se zajednicki ode u Veliki Trnovac. Razlozi ili mozda samo izgovori bili su: "to nije aktuelno, tu nema nikakve price, oni nece da razgovaraju sa nama". Albanski novinari imali su druga objasnjenja: "ma, pomogao bi ti ja da mi se zena malopre nije razbolela", ili "nemam vremena ja za to". Policija i vojska nisu mogli da budu od pomoci.

Iako, navodno, albanskih ekstremista vise nema na jugu Srbije, a novinari koji nemaju o cemu vise da pisu pakuju se iz bujanovackog pres centra, u varosici ostaju samo oni - Albanci i Srbi koji, kao nikad ranije, osecaju da nemaju niceg zajednickog sto je donekle pokazala i jedna od poslednjih konferencija za novinare Rize Halimija, predsednika Partije za demokratsko delovanje.

"U PDD-u se smatra veoma stetnom i opasnom ocigledna tendencija nastavljanja ponasanja vlasti po starom principu. Zato se pravovremeno signalizira na prisustvo preterano jakih vojnih snaga koje su locirane po citavoj sirini Kopnene zone bezbednosti kao i prevelikih policijskih snaga u naseljenim mestima koje nemaju niceg zajednickog sa lokalnom policijom!"

LIDIJA KUJUNDZIC

KAKO ZAVRSAVA POKRADENA IMOVINA SPC-a

Skoro pet i po godina posle pljackanja i spaljivanja crkve Svetih apostola Petra i Pavla na Nisickoj visoravni, mitropoliji Dabrobosanskoj vracen je ikonostas crkve, nekada jedne od najvećih u Sarajevu i okolini. Od crkve danas postoje jos samo temelji i deo jednog zida; sem jedne starije zene, u Nisicima vise nikoga nema. Posle Dejtona svi su raseljeni sirom Republike Srpske... "Pored nisticke crkve, unistena je i crkva Svetog proroka Ilije u Ilijasu, a gotovo sve ostale crkve posle Dejtona po nekoliko puta su provaljivane i pljackane. Utoliko je nakon povratka ikonostasa nisticke crkve u nas veca nada da ce crkva biti obnovljena i da ce ikonostas u njoj ponovo zablistati", kaze za "Reporter" protorej J Momir Vasiljevic, arhijerejski namesnik sarajevski.

Cela prica o vracanju ikonostasa nisticke crkve ima prilicno neobicna tok. Njen glavni junak zove se Milovan Jovanovic, covek burne proslosti, danas privatni preduzetnik koji se u Valjevu bavi proizvodnjom stonih lampi. Ranije se bavio trgovinom, "i na crno i na belo", sto mu je do danas, kaze, omogucilo niz kontakata sa najrazlicitijim ljudima. "Tako mi je jedan sarajevski trgovac, uz nekakvu vojnu opremu, ponudio i jedan ikonostas."

Obaranje cene: "Nisam bio zainteresovan, pa sam to ispricao nekim prijateljima i poznanicima. Oni su se zainteresovali, ali su kasnije iz razlicitih razloga digli ruke", prica Jovanovic za "Reporter". Trebalo je, medjutim, "raditi" brzo, tvrdi Jovanovic, dodajuci da se sam zainteresovao kada je cuo da ljudi u cijem je posedu ikonostas bio nameravaju da ga hitno prodaju. "Kad sam prvi put pre godinu dana video ikonostas u jednom selu kod Zivinica, bio je u posedu dvojice mudzahedina. Trazili su 300.000 maraka. Cena je posle nekoliko meseci pala na pola te vrednosti, ali ni tada nije bilo ljudi spremnih da taj novac izdvoje. Ona dvojica su hteli da ga nose u Holandiju, gde su kasnije i otisli, nakon sto su ikonostas predali jednom coveku iz podzemlja, koji im je za njega dao audi A4", prica Jovanovic. Cena je, na kraju pala na "trideset hiljada maraka", dodaje. "Stupio sam u kontakt sa covekom koji je danas jedno od najznacajnijih imena u podzemlju u BiH i ne zelim da otkrivam njegovo ime, kako zbog moje bezbednosti, tako i iz nekakve korektnosti prema njemu. Bio je sa dvojicom ljudi, razgovarali smo tri sata. Prelomio se kad sam ispricao dve price koje sam upamtio: od ljudi koji su posle onog rata skidali cigle sa dve crkve u okolini Valjeva, i od jedne sagradili svinjac, danas vise nema ni roda ni poroda. On je psovao i razljutio se... Ja sam rekao da prihvatam, a da garanciju daje moj poznanik Uzeir sa Velesica. Pristao je i dao mi ikone u tabak savijene", završava uzbudjeno Milovan svoju pricu, odvijajuci potom jednu po jednu ikonu, vrlo strucno isecene iz okvira, i pokazujuci.

Neprestano se krstio.

Bezbednost: Na kraju napominje da je za njegov poduhvat unapred znao i sef Biroa RS u SRJ Danilo Dursun, a zatim i nacelnik CJB Bijeljina Savo Cvijetinovic, koji mu je pruzio garancije za bezbednost posto iz Federacije BiH predje u RS.

Celu pricu Milovan Jovanovic ispricao je i proti Momiru Vasiljevicu nakon predaje ikonostasa mitropoliji Dabrobosanskoj. Bez naknade, naravno. U znak zahvalnosti mitropolit Nikolaj Milovanu ce pokloniti ikonu.

Prota Momir posle svega napominje da ovaj slucaj vracanja imovine SPC-a nije usamljen. "Znam i da je bilo slucajeva da su Hrvati i muslimani za svoj novac otkupljivali ikone i predavali ih svojim prijateljima Srbima, da bi ih oni vratili crkvi", kaze prota Momir.

Navodi i da se zna da je veliki broj ikona završavao u privatnim kolekcijama po zemljama zapadne Evrope, kako medju nasim ljudima u inostranstvu, tako i medju strancima. Takve slucajeve ne zeli da komentaris. Kao ni one koji se bave trgovinom ikonama i relikvijama. "Ljudi dobre volje cine da dobra dela nadvladaju sve ono zlo koje je ucinjeno SPC-u", jedini je komentar prote Momira Vasiljevica.

Slobodan Durmanovic

SAOPSTENJE KANCELARIJE NJ.K.V. PRESTOLONASLEDNIKA ALEKSANDRA

Poseta Nj.K.V. Princeze Katarine Nisu

11-12 juna 2001

Nj.K.V. Princeza Katarina posetice Nis u ponedeljak 11. juna 2001. U utorak, 12 juna, Princeza Katarina ce inaugurisati Odeljenje za molekularnu biologiju i prenatalnu dijagnostiku Decje bolnice Klinickog Centra Nis. Sa Princezom Katarinom u Nis ce doci gospodjica Izabel Goldsmit, donator opreme za Decju bolnicu. Ovo svecano otvaranje Odeljenja za molekularnu biologiju i prenatalnu dijagnostiku je posveceno uspomeni na Izabel Patino, majku gospodjice Izabel Goldsmit.

Nj.K.V. Princeza Katarina svecano ce otvoriti i dva renovirana odeljenja u Psihijatriskoj bolnici u Gornjoj Toponici koja ce biti nazvana 'Princeza Katarina'.

U pratnji Njenog Kraljevskog Visocanstva nalazice se i Dr Elejn Lejkok, direktor za medicinska pitanja humanitarne organizacije "Lifeline", kojoj je Princeza Katarina pokrovitelj, kao i predstavnici humanitarnih organizacija koje su poslednjih nekoliko godina pomagale obnovu bolnice u Gornjoj Toponici.

U Londonu, 8. juna 2001

OPET ARILJE

Vernici crkve Sv. Ahilija iz Arilja i ovog puta su nam priskocili u pomoc da svojim materijalnim darovima omoguce nasoj deci sa Kosova i Metohije koja zive u izbeglickim kampovima, registrovanim i neregistrovanim, da odu u Grcku na letovanje.

Narocito se zahvaljujemo g. Milosu Stefanovicu i Rajku Nikolicu, kao i ostalim darodavcima.

NVO „Glas Kosova i Metohije“

Odbor za humanitarnu i medicinsku pomoc

Doc. dr med. sci. Dobrila Mandic, podpredsednik

Kontroverze povodom najave ulaska pravoslavni svštenika u Vojsku Jugoslavije **VERSKIE SLOBODE KAO NOVA IDEOLOGIJA**

Realizacija predloga trebalo bi da obezbedi gradjanima pravo da i kao pripadnici VJ ispoljavaju svoja verska ubedjenja i obavljaju obrede, ali prema onome sto je dostupno javnosti, predlog nosi rizik stavljanja u neravnopravni polozej pravoslavaca i pripadnika drugih verskih zajednica, vernike i ateiste, a osnovano se postavlja pitanje da li ce ovakav potez ugroziti ustavno nacelo odvojenosti crkve od drzave i jednakosti crkava (Ustav SRJ, clan 18)

U vojnim objektima zabranjeno je obavljanje verskih obreda, unosenje upotreba i rasturanje droga, unosenje rasturanje i drzanje literature koja je zabranjena privremenom ili trajnom odlukom nadležnih organa, igranje hazardskih igara, unosenje i upotreba alkoholnih pica - stoji, izmedju ostalog, u clanu 64. vazeceg Pravila sluzbe u Vojsci Jugoslavije koje je potpisao bivsi predsednik SR Jugoslavije Zoran

Lilic. Ukoliko se usvoji predlog Uprave za informisanje i moral (trenutno ga razmatraju vojni organi nadležni za izmene Pravila službe), ova anahrona odredba bice, u delu koji se odnosi na ispovedanje vere, izmenjena i u jedinice VJ bice uvedena verska služba.

Po slovu predloga, u VJ se uvodi svetenicka služba; nju ce obavljati svetenici Srpske pravoslavne crkve koji bi bili civilna lica na službi u VJ. Oni bi u kanonskom smislu bili u nadležnosti eparhijskih arijereja, a ulazili bi u sistem subordinacije i bili potcinjeni komandantu jedinice. Jedan episkop SPC bio bi odgovoran za celu svetenicku službu u VJ.

Ovaj predlog koji je u javnosti izazvao oprecna reagovanja, bas kao i nagovestaj uvodjenja veronauke u skole, obdanista, obavljanje verske službe u bolnicama. Njegova realizacija trebalo bi da obezbedi gradjanima pravo da i kao pripadnici VJ ispoljavaju svoja verska ubedjenja i obavljaju obrede, ali prema onome sto je dostupno javnosti, predlog nosi rizik stavljanja u neravnopravni položaj pravoslavaca i pripadnika drugih verskih zajednica, vernike i ateiste, a osnovano se postavlja pitanje da li ce ovakav potez ugroziti ustavno nacelo odvojenosti crkve od drzave i jednakosti crkava (Ustav SRJ, clan 18.).

Ustavna prava u sukobu?

Sagovornik Danasa mr Borislav D, Grozdic, pukovnik iz Uprave za informisanje i moral, jedan od tvoraca ovog projekta, naglasava da je rec o predlogu, te da od evropskih drzava jedino Bugarska, Makedonija i SRJ nisu uvele versku službu u svoje vojske. Po njegovim recima "Vojsci ne pada na pamet da narusava sekularnost drzave koja je jedno od temeljnih civilizacijskih principa".

- Ustavom SRJ je regulisano da je crkva odvojena od drzave. I veliki broj ljudi iz nerazumevanja smatra da je time kraj price o uvodjenju verske službe u VJ. Crkva jeste odvojena od drzave, ali ne mogu da budu odvojeni vernici od crkve. Crkva se ovim ne mesa u poslove vojske, komandovanje, obuku, kadrovska pitanja. Kao sto se ni Vojska ne mesa u poslove crkve - kaze Grozdic.

On konstatuje da je Ustavom SRJ garantovano pravo na ispovedanje vere.

- Vojska to pravo ne moze da uskrati svojim pripadnicima. Hocemo da stvorimo objektivne uslove da pripadnici VJ, ucenici vojnih skola, pitomci, oficiri, vojnici i rezervisti zadovoljavaju svoje verske potrebe i dok su u VJ.

Principi na kojima se temelji nas predlog su postovanje najvisih svetskih standarda o slobodama savesti i veroispovesti, uvazavanje konfesionalne strukture stanovnistva, doprinos pojedinih veroispovesti u formiranju i ocuvanju drzave i nacionalne kulture i garantovanje svih verskih prava i sloboda pripadnicima nepravoslavnih veroispovesti - isticie Grozdic.

Dragan Vuksic, visoki funkcioner Pokreta za demokratsku Srbiju, nekada aktivni pukovnik Vojske Jugoslavije, ocenjuje ovu nameru kao protivustavnu.

- Ne moze se zakonima, podzakonskim aktima, ili Pravilom službe u VJ negirati ono sto pise u Ustavu SRJ, da je crkva odvojena od drzave. Izenadilo me to sto je Uprava za informisanje i moral saopstila da se o tome razgovaralo i da je to gotova stvar. Mislim da o tome treba razgovarati, menjati Ustav, raspravljati u skupstinama Crne Gore i Srbije i u Skupstini SRJ, ako drzava tada bude postojala, doneti konacnu odluku. Rec je o osnovnim slobodama i pravima i ne bi trebalo da niko bude zaknut, ni neravnopravan, a na putu smo da se to desi - ukazuje Vuksic.

Po njegovoj oceni, nije dat odgovor na pitanje kakav ce biti položaj ostalih vojnika koji ne pripadaju pravoslavnoj veri, ili ne zele da ispovedaju svoja ubedjenja".

- Do 1968. godine se o verskoj službi u JNA nije razgovaralo, a te godine je negde odluceno da se vojnicima omoguci da odlaze na bogosluzenja u verskim objektima. Pritom je to vrlo neodredjeno objasnjeno, nasli smo se pred, prakticno, neresivim problemom. Neki vojnici su to zloupotrebljavali, a onda je ta praksa isto kao sto je uvedena, ukinuta. Mislim da ce se oficiri i sada naci u slicnoj situaciji i nece moci da obezbede ravnopravnost svim potcinjenima i vojnicima. To su anahroni i neprihvatljivi potezi - kategorican je Vuksic.

Prioritet vecini

Uprava za moral, po recima pukovnika Grozdica, ne strahuje da ce uvodjenje pravoslavnog svetenstva u VJ ugroziti medjunacionalne odnose njenih pripadnika, "s obzirom da ce i drugim vernicima biti omoguceno slobodno ispoljavanje njihove vere".

- Pitanje bi trebalo da se preokrene i da se prvo dobro sagleda sta sa vecinom. Kada se na to pitanje odgovori, isto tako odgovorno dati prava ostalim veroispovestima. Njima ce biti omogucena puna sloboda u zadovoljavanju verskih potreba. Prema verskoj opredeljenosti niko nije niti ce biti diskriminisan, majorizovan, niti proteziran. Bice omoguceno da, u skladu sa zahtevima njegove vere, moze imati odgovarajucu ishranu. I sada se vodi racuna da se usvoje zahtevi i potrebe vezani za proslavljanje verskih praznika. Bice im omoguceno da idu i na bogosluzenja, ali van vojnih objekata - isticie Grozdic.

Autori predloga su, po njegovim recima, "vodili racuna i o pravima bezboznika".

- Moramo da imamo u vidu veliki broj ljudi koji se izjasnjavaju kao bezboznici, medju njima ima ljudi

koji su visokomoralni, koji su se borili za ovu zemlju, ucestvovali u ovom ratu, velike patriote i profesionalci - kaze Grozdic.

Ateisti ce, smatra on, moci da se ponasaju kao da se nista nije promenilo i uvodjenje verske sluzbe ih ni na sta nece obavezivati". Jedino se, ocenjuje nas sagovornik, uocava opasnost da se pravoslavlje smatra zamenom za ideologiju.

- Strahujemo da bi neko mogao da regulisanje verskih pitanja shvati kao zamenu za doskorasnju ideologiju, da sada, kao sto je ranije velika vecina oficira bila u Partiji, treba da budu pravoslavni vernici. Najbolje bi bilo da nema licemerja, na ovaj nacin samo se daje sloboda onima koji veruju. Na zalost najcesce se od toga pravi senzacija i docekuje na noz, kao da VJ izmislja vojne svestenike. A samo Kfor na Kosovu ima 48 vojnih svestenika - kaze Grozdic.

Dragan Vuksic takodje naglasava opasnost od ideologizacije Vojske.

Postoji opasnost da se ideologija zameni pravoslavljem. A price o pojacavanju morala su svojevrsna zloupotreba - dok se nisu promenile drustvene okolnosti, vojnici su motivisani za rat na potpuno razlicitim osnovama koje sa pravoslavljem nemaju veze. Bilo bi dobro da oni koji to zele, pojacaju svoja osecanja u odnosu na odbranu onoga sto nazivamo domovinom i ispoljavanjem vere, ali to ne bi smelo da bude pravilo - isticie Vuksic.

Prema tekstu objavljenom u listu DANAS od 9/10 juna 2001

Završen dvodnevni skup u Berlinu o odnosima crkve i drzave u SRJ

NESTO TRECE

Berlin, 7. juna (Tanjug) U Berlinu je danas završena dvodnevna konferencija na temu "Odnosi crkve i drzave u Srbiji", koju je organizovala Eparhija srednjoevropska Srpske pravoslavne crkve (SPC) u saradnji s Katolicom i Evangelisticom crkvom Nemacke i uz finansijsku podrsku Pakta za stabilnost Jugoistocne Evrope.

U centru paznje oko 60 ucesnika iz Srbije i Nemacke bio je projekat srpskog zakona u pripremi, o odnosima verskih zajednica i drzave.

Profesor dr Sima Avramovic je, na završnoj konferenciji za novinare, objasnio da su pravni eksperti imali na izboru dva modela: francuski, u kojem su crkva i drzava strogo odvojene, i grcki, u kojem preovladjuje njihova simbioza.

"Izabrali smo nesto trece, model kooperacije crkve i drzave, po ugledu na Nemacku i neke druge zemlje Evropske unije", rekao je profesor Avramovic.

U Nemackoj, inace, ne postoji nikakav zakon kojim bi se regulisali odnosi verskih zajednica i drzave, ali saradnja sa drzavom postoji u praksi.

Nemacki ucesnici su na ovom skupu, inace, uporno dokazivali da je najbolji model francuski, jer Francuska i inace vazi za uzorno civilno drustvo, ali su ucesnici iz Srbije bili drugacijeg misljenja. U Francuskoj, na primer, verskim zajednicama nije dozvoljen pristup skolama, a to je jedan od vaznih zahteva SPC novoj, demokratskoj vlasti u Beogradu.

Predlog zakona, koji je u glavnim crtama predstavio profesor Avramovic, veoma je povoljan za SPC, ocenio je vladika branicevski Ignjatije, naglasavajuci da je vazno da se zakonom obezbedi, kako je rekao, "ravnopravno ucesce verskih zajednica u zivotu drustva".

Muftija beogradski Hamdija Jusufspahic, pak, nije mogao da se izjasni o predlogu zakona, posto su u njegovoj izradi, kako je rekao, ucestvovali pravni eksperti, a ne i predstavnici islamske zajednice u Srbiji.

Medju zahtevima crkve, koji bi trebalo da budu zadovoljeni buducim zakonom, isticu se uvodjenje veronauke u skole, omogucavanje pristupa duhovnika bolnicama, zatvorima i vojnim kasarnama, ucesce drzave u finansiranju verskih zajednica i uredjivanje odnosa izmedju socijalnih sluzbi drzave i crkve.

Dvodnevnom skupu u Berlinu prisustvovali su, pored velikodostojnika iz Srbije i Nemacke, i savezni ministar vera Bogoljub Sijakovic i njegov kolega iz srpske vlade Vojislav Milovanovic, ambasador SR Jugoslavije u Berlinu Milovan Bozinovic i ambasador Nemacke u Beogradu Mihael Sefer, kao i biskup Evangelisticke crkve u SRJ Jan Valent i muftija beogradski Hamdija Jusufspahic.

Kfor ponovo upozorio albanske ekstremiste

PUT NASILJA NIKUDA NE VODI

Pristina - Vrsilac duznosti komandanta Kfora, general Filiberto Keki izjavio je juce da je potpuno jasno da nasilje albanskih ekstremista predstavlja pretnju stabilnosti regiona, ukljucujuci i Kosovo. "To je neprihvatljivo. Kfor ne moze i nece tolerisati bilo kakvu ekstremisticku aktivnost", rekao je italijanski general, zamenik norveskog generala Torstena Skijakera, koji se nalazi na odmoru, General Keki je upozorio osobe i grupe koje podrzavaju ekstremiste da ne "potcenjuju resenost Kfora", jer ce svaki

napad ili pretnja pripadnicima medjunarodnih snaga naici na trenutani i zestoki odgovor. "Znam da vecina makedonskih Albanaca ne podrzava ekstremisticke grupe. Nedavna iskustva iz juzne Srbije daju nadu da je moguće postici mirno resenje. Apelujem na one koji su izabrali put nasilja - to je put koji nikuda ne vodi", rekao je general Keki. (Beta)

Lord Dejvid Oven, nekadasnji medjunarodni posrednik u bivsoj Jugoslaviji **DO MIRA PREKRAJANJEM GRANICA**

Beograd - Nekadasnji medjunarodni posrednik u bivsoj Jugoslaviji lord Dejvid Oven predlozio je nove pregovore o granicama na Balkanu, ocenjujuci da u regionu nece biti mira sve dok ne budu preispitane granice pod kojima su se neke zemlje otcepile.

U intervjuu koji objavljuju beogradske Vecernje novosti, on je ocenio da zemlje Balkana moraju da razgovaraju o granicama i preporucio da njihovo prepravljanje bude kompromisno i isključivo "hektar za hektar". Oven je jos rekao da je problem Srbije Kosovo koje se mora resavati, dodajuci da smatra ce Kosovo biti nezavisno i da ce se, najverovatnije, spojiti sa Albanijom. Prema njegovim recima, ta promena granice treba da ide preko UN, i uz saglasnost Srbije, koja bi dobila teritorije istocne Bosne kao kompenzaciju. Oven je istakao da o tome moraju da razgovaraju same zemlje Balkana.

"Crna Gora ce biti savetovana da ostane u federaciji sa Srbijom, mozda moze postojati ,ravnopravnost vlasti" izmedju dve drzave. Mislim da Crna Gora nije sposobna za samostalnost", rekao je Oven, dodajuci da u slucaju otcepljenja Crna Gora treba da omoguci Srbiji prilaz moru. (Beta)

Povodom predloga o prekrajanju mapa na Balkanu **MAKAZE PO NACIONALNIM SAVOVIMA**

Na Balkanskom poluostrvu nece biti mira dok se ne naprave drzave u nacionalnim okvirima. Jos odredjenije: ako treba useliti mir, sta je ispravnije nego poslusati teznje naroda u ovom regionu. Ovako, telegrafski, sa tacke gledista jednog istoricara, Nikola B. Popovic komentarisao neke spekulacije koje su se poslednjih dana pojavile u nasem regionu, narocito u Makedoniji, povodom nagovestaja o prekrajanju granica Balkana.

Skopski provladin list "Nova Makedonija" izazvao je siroku polemiku napisom da ce medjunarodna zajednica ponuditi "etnicki kljuc" za balkanske probleme, izazvane albanskim etnickim pitanjima. U vezi sa predlogom grupe makedonskih akademika o razmeni teritorija sa Albanijom pominje se ideja o pomeranju granica na Kosovu i Metohiji, i navodi da ta zamisao ima delimicnu podrsku u drzavnom vrhu u Beogradu.

Usledile su i reakcije iz Brisela: visoki evropski predstavnik za spoljnu politiku i bezbednost Havijer Solana rekao je da "istorija Balkana nije mogla jasnije pokazati da etnicki kljuc promene granica ne vodi stabilnosti".

Direktan udarac

Nas sagovornik, inace direktor Instituta za savremenu istoriju, tvrdi suprotno: nacionalna ideja dovodila je balkanske narode u sukobe, jer nije postovan princip da svoje drzave obrazuju na sopstvenoj teritoriji. - Pogresna je politika SAD, NATO, kojem sekundira Evropska unija, i medjunarodnih organizacija. Silom se ne namece multietnicko drustvo na Balkanu. Najbolji primer za to jeste rat u Hrvatskoj od 1991. do 1995. godine, koji je bio direktan udarac ideji pravljenja multietnickog drustva, a izveden je uz oruzanu pomoc Amerike. Drugi je dokazao to da ne uspeva Bosansko-hercegovačka federacija. To je na silu pravljen brak. Hteli su da se ujedine da bi pobedili Srbe u BiH. Posle su, opet sledeci politiku SAD, ostali u jednom entitetu. Razvoj dogadjaja pokazao je da Muslimansko-hrvatska federacija ne funkcioniše - nikako. Ako Zapad ubraja Hrvate u civilizovanije narode na ovom podrucju, evo im dokaza da ni oni nece da budu u multietnickom drustvu - kaze Popovic.

Najnoviji dogadjaji u Makedoniji ponovo, prema njegovom misljenju, dokazuju da multinacionalne drzave nemaju oslonac u aspiracijama balkanskih naroda. Da li je danas u Makedoniji 25 ili 30 odsto Siptara nije vazno. Vazno je da su oni primenili oruzje da bi oformili svoju federalnu jedinicu unutar makedonske drzave. Drugi korak bice otcepljenje i uklapanje u buducu takozvanu veliku Albaniju. Isto je i sa situacijom na Kosovu i Metohiji u poslednjih cetiri-pet godina.

Ona je posledica konstantnog napora Albanaca (a to traje vec 120 godina) da tamo stvore jednonacionalnu drzavu.

Ovaj istoricar smatra da realsocijalizam nije bio uzrok propasti drzava istocne Evrope, pa ni SFRJ. Druga Jugoslavija nestala je, ne zbog svog ekonomskog i drustvenog bica, vec zato sto su nacije zelele svoje jednonacionalne drzave, ostvarenje ideje koju su jugo-narodi, inace, negovali vekovima. O snazi te zamisli svedoci, uostalom, i razdvajanje CSSR na Cesku i Slovacku i raspada SSSR po nacionalnim savovima. Da sistem nije bio razlog za to pokazuju Poljska, Bugarska, Rumunija i

Madjarska.

Na primedbu da je ideja o naciji-drzavi, ipak, svojstvena 19. veku i da je danas mnogi smatraju prezielom, nas sagovornik odgovara da evropska stvarnost svedoci suprotno - od Urala do Korzike i Baskije. Pozivajuci se na podatke zapadnonemackih istoricara, navodi da je 1980. godine u Evropi delovalo vise od 40 separatistickih, nacionalnih pokreta.

A ideja o ujedinjenoj Evropi? O tome se, podseca, neprekidno vodi diskusija. Nemcima i Francuzima ne pada na pamet da likvidiraju nacionalne drzave u ime Evrope.

Met e i vlasnistvo

Izgleda da medjunarodna zajednica ne odustaje od olovke i prekranja mape ovog dela kontinenta. Nekadasnji specijalni izaslanik EU za bivsu Jugoslaviju, lord Dejvid Oven predlaze balkansku konferenciju, poput Berlinskog kongresa 1878. godine. Buducu stabilnost naseg regiona vidi samo preko izmene sadasnjih granica. Da li bi novo pomeranje medja i "upotreba makaza" opet izazvalo samo nove ratove?

- Ne bi - uveren je Nikola B. Popovic. - Posle Prvog svetskog rata, do 1923. godine, Grcka i Turska razmenile su teritorije. Bilo je to plodotvorno: milion i po Grka iz Male Azije preselilo se u severnu Grcku, a Turci iz severne Grcke otisli su u Malu Aziju. Sve je zavrsheno dogovorom, na konferenciji u Lozani.

Istinska nacionalna teritorija utvrduje se na osnovu privatnog vlasnistva. Primenom prava na vlasnistvo zemlje obavlja se razgranjenje, a sve sto od toga odstupa jeste puka otimacina. U Zapadnoj Makedoniji i na Kosovu Siptari to rade vise od stotinu godina, a isti princip primenila je i Tudjmanova vlast u Hrvatskoj. S tim u vezi, jasno je i zasto je uspelo razgranjenje izmedju Ceske i Slovacke: nije bila sporna zemlja. To, dakle, pokazuje - ako se nacionalna drzava stvara na sopstvenoj zemlji, to je najbolja garancija stabilnosti. Naravno, ovaj istoricar dodaje i da je u Evropi nemoguće obrazovati "cistu" nacionalnu drzavu, bez nacionalnih manjina, i da ce one uvek biti realnost.

Kad je rec o Kosmetu, Popovic naglasava da bi jugoslovenska drzava morala da zna koliko je tamo bilo stanovnika posle Drugog svetskog rata, sta je sve prodato pod prisilom a sta se dogodilo u poslednje dve godine, i koliko je, uopste izdato uverenja o drzavljanstvu bez ikakvog osnova. Siptari su sada uspeli da isteraju 250 hiljada Srba, postigli su to silom i to ne bi smelo da bude verifikovano. Istinska podrška Amerike stvaranju velike Albanije suprotna je njihovim recima o multietnickom drustvu, upozorava direktor Instituta za savremenu istoriju.

Biljana Cpajak

OTVORENA VRATA

Tvrduju da se do mira stize jedino ako se postuje volja naroda, Nikola B. Popovic potkrepljuje slikovitim istorijskom sekvencom.

Prilikom razdvajanja Austro-Ugarske, na konferenciji mira u Versaju, postavilo se i pitanje juznoslovenskih naroda. Tadasnjem americkom predsedniku Vudro Vilsonu prisao je jedan americki senator i razresio dilemu recima: "Ako stala gori, sta drugo da uradite nego da otvorite vrata da konji izadju".

Trijumf nacionalne ideje

U Evropi se zbio trijumf nacionalne ideje i nema, kako istice istoricar Popovic, tendenciju opadanja, vec rasta.

I decembarska diskusija u Nici je to potvrdila. Joska Fiser, nemacki ministar inostranih poslova ne govori vise o federalnoj Evropi, vec da bi Evropa trebalo da bude "tanka federacija nacionalnih drzava". Francuski predsednik Zak Sirak je za uniju drzava u kojoj bi "nacija bila reper za njene gradjane".

Propale su visenacionalne drzave SSSR, SFRJ i Cehoslovacka. I najzad: pocetkom dvadesetog veka u Evropi je bilo 19 drzava, 1938. godine bilo ih je 29, a danas ih ima 40.

U Orahovcu uhapseni Dusan Miletasevic i Nenad Grkovic

Kosovska Mitrovica

KFOR ODUSTAO OD IZGRADNJE ZIDA

Pristina - Zamenik civilnog administratora Kosova Geri Metjus potvrdio je juce u Pristini da je Kfor odustao od gradnje zida na reci Ibar u Kosovskoj Mitrovici.

U Informativnoj sluzbi Unmika agenciji Srna je potvrdjeno da je komadant Kfora Torsten Skijaker odustao od izgradnje zida.

"Ne zelimo da podignemo zid na Ibru i time dijelimo Mitrovicu" - rekao je on prekjuce posle sednice

PAVK-a.

Svi albanski elektronski mediji od juce citiraju Metijusa i Skijakera uz naglasak da je njihova odluka usledila posle uspesnog boravka lidera Demokratskog saveza Kosova Ibrahima Rugove u Briselu. (Srna)

NOVI PRITISAK NA SRBE

Beograd - Posle hapsenja Dusana Miletasevica i Nenada Grkovica medju preostalim Srbima u Orahovcu i Velikoj Hoci zavladao je veliko uznemirenje. Grupa od desetak njih dosla je preksinoc u Beograd, trazeci pomoc od nas koji smo stigli nesto ranije da bi obezbedili konvoj sa hranom, obucom i odecom za one koji su ostali dole da zive. Nameravamo da se obratimo drzavnim vlastima, predstavnicima Unmika u Beogradu i svima koji mogu da nam pomognu - izjavio je za Danas zivorad Grkovic bivsi republiki narodni poslanik iz Orahovca, ocenivsi da "najnovija akcija nemackih pripadnika Kfora predstavlja pritisak na preostale Srbe u Orahovcu i Velikoj Hoci da se isele, cime bi Albanci ostvarili svoj politicki cilj - potpuno etnicko ciscenje ova dva mesta".

Prema Grkovicovim recima u ovim metohijskim mestima trenutno zivi oko 1.500 Srba i oko 400 Roma. "Uglavnom je to sirotinja koja nema gde da ode. Videli smo kako su prošli Srbi izbegli sa Kosova i Metohije koji su smesteni u Centrima za zbrinjavanje po ostatku Srbije. Mnogi su pomrli od gladi, nebrige, tuge za kucom... Jasno nam je da nemamo gde da idemo. Culi smo da Miletasevic, inace sekretar Crvenog krsta i Grkovic, vlasnik kafica koji se nedavno vratio iz Stalaca nisu jedini na velikom Kforovom spisku za hapsenje. Prica se da ce biti uhapseni svi koji su bili u miliciji. To je besmisleno. Na Kosovu nema mladog coveka koji za vreme NATO bombardovanja nije bio mobilisan u vojsci ili rezervnom sastavu milicije. Oni su morali da se odazovu na poziv, a da su krivci verovatno bi odavno pobjegli sa Kosova. Ne bi ostali dole da zive sa svojim familijama", naglasio je Grkovic. On je naveo da je zbog najavljenih hapsenja otišlo vec desetak orahovackih porodica.

J. T.

PREDRAG SIMIC: HAG ILI FEDERACIJA

Beograd - Spoljnopoliticki savetnik jugoslovenskog predsednika Vojislava Kostunice Predrag Simic ocenio je juce da se Jugoslavija nalazi u "dosta ozbiljnoj politickoj krizi" - jer je pitanje dogovora DOS-a i Socijalisticke narodne partije o zakonu o saradnji sa Haskim tribunalom u stvari pitanje "Hag ili jugoslovenska federacija".

U intervjuu Glasu Amerike, Simic je primetio da se "cini da su odnosi izmedju DOS-a i SNP-a dosli do usijanja", ali da, ipak, "i jedna i druga strana pokazuju veliku spremnost da se do resenja dodje politickim kompromisom". Po njegovom misljenju, "puni kompromis" je jedino resenje koje bi pogodovalo stabilnosti u zemlji, medjutim - "vrlo je tesko pretpostaviti gde bi moglo doci do tacke kompromisa".

Upitan kakve ce savete dati Kostunici ako dogovor ne bude postignut, Simic je rekao da postoje dve mogucnosti - da DOS formira manjinsku vladu "koja ce, prema nagovestajima pojedinih funkcionera SNP, imati njihovu podrsku" ili da se raspisu novi savezni izbori. (Tanjug)

Ibrahim Rugova u Evropskom parlamentu

ONA NIJE POTEKLA S KOSOVA

Brisel - Na direktno pitanje osudjuje li destabilizaciju Makedonije sa strane UCK, Ibrahim Rugova je u svom nastupu pred Evropskim parlamentom odgovorio da "osudjuje svako nasilje u Makedoniji, bez obzira s koje strane doslo", ali je odbio da albansku gerilu poveze s UCK. Prema dr Rugovi, "UCK je velikim delom demilitarizovana, a njeni su clanovi, preko Kfora i ostalih tela medjunarodne zajednice, ili integrirani u lokalnu policiju i slicne zastitne strukture pod kontrolom medjunarodne zajednice ili su prošli strucne, civilne obuke. Iz UCK su takodjer izašle i neke politicke stranke.

"To ne bi bilo u nasem interesu. To je strasna optuzba na racun Kosova. Kosovo ima za cilj nezavisnost, a taj cilj mozemo postici samo ako budemo faktor stabilnosti, a ne obratno. Naravno, to sto se dogadja nije ni u interesu makedonskih Albanaca", rekao je dr Rugova, koji ce vjerovatno, poslije izbora, a po "ustavnom okviru kosovske samouprave" biti izabran za predsednika Kosova. Lider kosovskih Albanaca govorio je, po drugi put u deset godina, pred spoljno-politickim odborom Evropskog parlamenta. U uvodu, pre pitanja parlamentaraca, nije izlazio iz okvira svoje poznate politicke pozicije o tome da je cilj Kosova nezavisnost, ali "postignuta putem pregovora". (Sense)

MILAN IVANOVIC: U SNV OCUVANO JEDINSTVO

Jagodina - Koordinator Politickog komiteta za odbranu severnog Kosmeta Milan Ivanovic izrazio je juce uverenje da ce Oliver Ivanovic ostati clan Srpskog nacionalnog veća i ocenio da je u tom vecu ocuvano jedinstvo. U izjavi za jagodinsku TV Palma plus, on je kazao da predsednik Izvrsnog odbora SNV Oliver Ivanovic nije dobio poverenje "verovatno zbog svog metoda rada, jer nije postovao demokratske postulate vecinskog odlucivanja, nego je odlucivao samostalno".

Milan Ivanovic je zakljucio da je u SNV-u i posle jucerasnje Skupstine ocuvano jedinstvo. "Sve odluke donete su vecinom glasova, a glasalo se o poverenju celokupnom rukovodstvu", dodao je on. On je najavio da ce Skupstina SNV, koja ce se odrzati krajem ovog meseca, biti kadrovski ojacana, i da ce na njoj biti izabrano rukovodstvo od "ljudi sa najvećim poverenjem". (Beta)

KFOR I MAKEDONIJA CUVAJU GRANICU

Pristina - Snage Kfora i makedonske snage bezbednosti usvojile su dokument o Privremenim operativnim procedurama, koji treba da poboljša koordinaciju i spreći slučajne sukobe medjunarodnih i makedonskih snaga koje kontrolisu granicu prema Kosovu.

Sporazumom je predviđena razmena informacija izmedju makedonskih snaga bezbednosti i Kfora, pri čemu komanda medjunarodnih snaga od makedonskog ministarstva odbrane cesto dobija informacije o kretanju pripadnika ONA, te kanalima za sverc naoruzanja i opreme za potrebe te formacije, rekao je portparol Kfora Roj Braun. (Beta)

U Bitolju paljene albanske kuće i radnje, 13 povredjenih

ODMAZDA UZIMA MAHA

Bitolj - U znak odmazde zbog ubistva makedonskih vojnika, u Bitolju je pretprošle noci zapaljeno i opustoseno pedesetak radnji i kuća čiji su vlasnici Albanci i makedonski muslimani, a lakše povrede zadobilo je 13 osoba, javila je juce državna televizija. Sestorica rezervista Makedonske armije su ubijena i još sestorica ranjena, kada su u utorak uveče uleteli u zasedu naoruzanih albanskih ekstremista u okolini Tetova, kod sela Gajre podno Sar-planine.

Makedonska televizija javila je da je zapaljena jedna dzamija, ruinirani albanski nadgrobni spomenici, i do temelja spaljena kuća zamenika makedonskog ministra za zdravlje, Albanca Muharema Nedzipija. Vladini zvaničnici su rekli da su tri osobe povredjene od metaka iz oruzja vlasnika koji su branili svoje radnje.

Policija je saopstila da je u nemirima osteceno stotinak kuća, javila je agencija Asosijeted pres. Nedzipi je na meti kritika od maja, kada je s albanskim ekstremistima iz Oslobođilacke narodne armije pregovarao o oslobadjanju jednog makedonskog vojnika. Makedonci cine veliku vecinu stanovništva u Bitolju. Iz tog grada bila su trojica od sestorice poginulih vojnika. Sahrane tih vojnika odrzace se danas, u selu nedaleko od Bitolja.

Strahujuci od incidenata, ministarstvo za unutrašnje poslove uvelo je prekjuce policijski čas u gradu. Ipak, incidenti su trajali više od četiri casa.

- Situaciju smo stavili pod kontrolu oko 1.30 ujutru - rekao je portparol policije Stevo Pendarovski. Prema policijskom saopštenju, uhapseno je pet osoba. Do slicnih incidenata u Bitolju je doslo pocetkom maja, a na meti je takodje bila imovina Albanaca i makedonskih muslimana. Ti dogadjaji usledili su nakon sahrane trojice policajaca ubijenih u napadu ekstremista nedaleko od Tetova. U gradu je tada, takodje, nekoliko dana na snazi bio policijski čas. U Bitolju je juce izjutra bilo mirno. (Beta-AFP/Rojters)

GREJEM BUILT: HAG "OHRABREN" NAJNOVIJIM PORUKAMA IZ BEOGRADA

Hag - U tuzilastvu Haskog tribunala su "ohrabreni" najnovijim izjavama srpskih zvaničnika u kojima se ukazuje da - sa zakonom o saradnji ili bez njega - bivši predsednik Milosevic mora da bude izrucen Medjunarodnom krivicnom sudu za bivšu Jugoslaviju, jer bi se u suprotnom Srbija ponovo nasla u medjunarodnoj izolaciji.

- Takve su izjave u skladu sa stavom tuzilastva da obaveza saradnje postoji nezavisno od postojanja ili nepostojanja zakona kojim se to regulise - izjavio je juce za Sense zamenik glavnog tuzioca Grejem Bluit. (Sense)

Obaveza, podseca Bluit, proizlazi iz obavezujućih odredbi Glave VII Povelje UN, čija je članica i SR Jugoslavija. Naglasavajuci da se Hasko tuzilastvo "slaze se sa takvim izjavama premijera Djindjica i drugih srpskih zvaničnika", te da od njih "trazi puno postovanje obaveza prema Tribunalu", Bluit je nabrojao sta bi to, po njemu, trebalo da ukljucuje.

Na prvom mestu, naveo je zamenik glavnog tuzioca, to ukljucuje predaju Slobodana Milosevica i ostale četvorice srpskih i jugoslovenskih zvaničnika - Milana Milutinovica, Nikole Sainovica, Dragoljuba

Ojdanica i Vljaka Stojilkovica - optuzeni istom optuznicom za zlocine protiv covecnosti na Kosovu. Isto, nastavio je Bluit, vaz i za trojicu oficira bivse JNA - Sljivancanina, Mrksica i Radica - koji su jos 1995. optuzeni za masakr u Vukovaru, kao i za osobe sa zapecacene optuznice za opsadu i granatiranje Dubrovnika, cija su imena poznata vlastima u Beogradu.

Zamenik tuzioca, dalje, ocekuje da jugoslovenske vlasti uhapsu i predaju Tribunalu bosanske Srbe ciji su zapecaceni naloz i za hapsenje u januaru ove godine uruceni saveznom ministru pravde Grubacu, kao i "sve ostale optuzene za koje se zna da su na teritoriji SRJ."

Pored hapsenja i predaje optuzenih, puno postovanje obaveza, po Bluitu, ukljucuje i mogucnost nesmetanog kontakta Haskih istrazitelja sa zrtvama i svedocima zlocina, kao i pristup arhivama i dokumentima koji su od znacaja za istrage koje se vode u Hagu. Trenutno je, naime, u toku jos 36 istraga protiv priblizno 150 osumnjiceni iz svih nacionalnih grupa i delova bivse Jugoslavije. (Sense)

Branislav Krstic, autor knjige "Kosovo pred sudom istorije"

OPASNE INICIJATIVE ZA STVARANJE ETNICKIH DRZAVICA

Beograd - Za karte o podeli Kosova objavljene u pojedinim beogradskim medijima krajem maja uz intervju sa Orhanom Dragasem, predsednikom Saveta goranske nacionalne zajednice, Branislav Krstic, autor knjige "Kosovo pred sudom istorije" tvrdi da su preuzete iz njegove knjige i da "njihova upotreba u vidjenju podele Kosova" predstavlja "grubu improvizaciju i plagijat".

- Mada svaka karta objavljena u okviru intervju koji je gospodin Orhan Dragas, biznismen iz Beograda i predsednik Saveta goranske zajednice, dao pojedinim beogradskim medijima ima naslov i ime obradivaca: USA Institute for Balcanology, i datirana je 23. marta 2001. godine, prepoznao sam da su to karte koje sam objavio prole godine u svojoj knjizi "Kosovo pred sudom istorije" - izjavio je Branislav Krstic u razgovoru sa novinarima, cije su redakcije objavile Dragasev intervju i sporne karte. Krstic navodi da je najpre posumnjao u autenticnost izvora jer je naziv instituta pogresno napisan, a kasnija provera preko Medjunarodnog centra "Vuldro Vilson" u Vasingtonu pokazala je da u svetu postoje samo tri instituta za balkanske studije: u Grckoj, Jugoslaviji i Bugarskoj, za koje su navedene i adrese.

- U svrhu utvrdjivanja autenticnosti trebalo bi da gospodin Dragas jednoj od pomenutih redakcija (Danas, Novosti i Glas javnosti) dostavi tacno poreklo karata, jer smo, bez sumnje, suoceni sa plagijatom. Bilo ko da je upotrebio ove karte, preneo ih je iz moje knjige. One su, vidljivo, rezultat visegodisnjeg istrazivanja spomenika kulture, ukupnog stanovnistva i naselja Pokrajine, kao i vlasnistva zemljista, s ciljem da se utvrde i pomire istorijska prava Srbije i etnicka prava albanske zajednice u Pokrajini, te je njihova upotreba u vidjenju podele Kosova, bilo po principu kantonizacije, bilo po principu vecinskog stanovnistva, gruba improvizacija - smatra Krstic i dodaje da su "karte, u kojima su utvrdjena podrucja u kojima prevladaju prava Srbije i prava etnickih Albanaca, stavljene u kontekst opasnih inicijativa o stvaranju etnickih drzavica na Balkanu za koje se on nikad nije zalagao i ucesnika (Pentagon, CIA) s kojim nikad nije saradjivao".

J. T.

ORHAN DRAGAS: Institut je rasfomiran posle sastanka

- Karte o podeli Kosova koje su objavili Danas i Novosti imaju slicnosti sa kartama u knjizi gospodina Krstica, ali ja sam jasno naveo njihov izvor. Bez namere da umanjim naucni i politicki znacaj gospodina Krstica, potpuno je jasno da su te karte deo sire teme koja se tice podele teritorija na Balkanu i ja sam spreman da te mape nove podele Balkana dostavim i Vasoj redakciji-izjavio je za Danas Orhan Dragas.

On objasnjava da je "Institut na koji se poziva rasfomiran odmah nakon sastanka predstavnika Pentagona, Forin ofisa, CIA i Bele kuce, kome su od 28. do 31. marta u Vasingtonu, izmedju ostalih prisutvovali i lord Dejvid Oven i Henri Kisindzer", od kojih je on kasnije na neformalnom razgovoru cuo za karte. Institut sada deluje kao deo strucnog saveta za Jugoistocnu Evropu.

U kumanovsko-lipkovskom regionu

GRUPA SRBA 40 DANA BILA ZATOCENA U DZAMIJI

Skoplje, 8. juna Clanovi organizacije "Hjuman rajts voc", koji su prole nedelje obavili istrazivanje zlocina izvršenih od strane siptarskih terorista u selima kriznog kumanovsko-lipkovskog regiona, izdali su danas saopstenje u kome se naglasava da su gotovo svi civili - mestani bili maltretirani, ali najvise pripadnici srpske nacionalnosti.

U njemu se upozorava da su u selu Matejce ostrasceni teroristi danima mucili civile, uglavnom starije

Ijude, preteci im da ce ih likvidirati. Jednu povecu grupu mestana - Srba, siptarski banditi su cetrdeset dana drzali u dzamiji sela Matejce kao zivi stit u borbama protiv vladinih snaga, da bi ih prosle nedelje pustili na slobodu sa teskim telesnim povredama. Jedan od njih, Stojadin Stojanovic (70), uprkos pruzene lekarske pomoci u kumanovskoj bolnici, pre dva dana je preminuo od zadobijenih teskih povreda.

U saopstenju se nista ne kaze da su mladje zene bile silovane od terorista, ali je skopska TV stanica "Telma" objavila reportazu sa iskazima o seksualnim torturama koje su dozivele zene sela Matejce. U selu Matejce vise niko ne zivi. Albanski teroristi su ga iznenada napustili, makedonski policajci iz tamosnje stanice su se povukli.

Iz sveta religije

NEZELJENI GOST

Ukrajina zeli da se pokaze kao evropska tolerantna zemlja kada je u pitanju skorasnja poseta pape, ali narod u vecini ne zeli da Sveti otac dodje

Dve nedelje pred posetu rimskog pape Ukrajini medjuverska napetost se povecava iz dana u dan. U sve vise oblasti zemlje svakodnevno se cita molitva svetom Nikolaju Cudotvorcu, koju je sastavio mitropolit Odese Agatangel, da Gospod "pozuri i izbavi stado pravoslavno od najezde vukova", odnosno od "lukavih Latina" i njihove jeresi. Papa treba da boravi u Ukrajini od 23. do 27. juna, a pozvao ga je predsednik Kucma kao "drzavnog poglavara Vatikana". U zemlji sa pedesetak miliona stanovnika deset odsto ima svog verskog poglavara u Rimu - to su rimokatolici i unijate, bivsi pravoslavci koji su sacuvali istocni, vizantijski obred ali, od prisilne unije 1595, priznaju papu kao poglavara.

Vecinu stanovnika cine pravoslavci, podeljeni u tri bloka. U pravoslavnom svetu priznata je jedino Ukrajinska pravoslavna crkva Moskovske patrijarsije, koju sada predvodi mitropolit kijevski Vladimir. Samozvanog "kijevskog patrijarha" Filareta, koji je pod moskovskom anatemom, i takozvane autokefaliste ne priznaje niko. I pored toga, papa ce ih primiti u holu Kijevske filharmonije kao clanove Medjureligijskog veca. To vece priznaje i drzava.

Mogucnost incidenta

Mitropolit Vladimir je sa svojih dvadeset episkopa jos januara molio papu da ne dolazi protiv volje vecinske i jedine kanonske crkve sve dok ne prestane "agresija" unijata na pravoslavce u zapadnoj Ukrajini. Mitropolita je podrzao i patrijarh Aleksije. Krajem maja je "ministar inostranih poslova" Vatikana nadbiskup Toran u Moskvi bezuspesno pokusao da ublazi protivljenje. Vladimir je sada saopstio da ni on, niti neki episkop ili klirik, nece pozdraviti nezvanog gosta. Ulicama Kijeva, Moskve i drugih gradova prolaze litije sa ikonama, uz pojanje akatista, sa molitvom Gospodu da do posete ne dodje. Unijatski poglavar, veliki arhiepiskop Husar, onedavno i kardinal, ne iskljucuje incidente za vreme posete pape i pominje da prema gostu mogu leteti jaja.

Drzavni predstavnici isticu da poseta nije toliko vazna predsedniku, koji vise nije miljenik Zapada jer navodno ne sprovodi reforme i priblizava se Moskvi, vec "narodu". Ukrajina zeli da se pokaze kao "evropska tolerantna zemlja". Narod pak, u vecini, gosta ne zeli. Neprijatnost predstavlja i poklapanje posete pape sa pocetkom Hitlerovog napada na danasnju Ukrajinu pre 60 godina. Dan pred posetu pape predsednik Kucma proglasio je za dan zalosti. Tada vojna agresija, sada verska, tumace neki.

Program posete

Kao sto je uobicajeno u napetim situacijama, spekulacija, insinucija, provokacija ima napretek. Navodno ce papa unijatsku crkvu uzdignuti na rang patrijarsije. Rezidencija se gradi vec mesec dana u Kijevu. Kardinal Husar priznaje da je pravoslavna crkva protiv posete, ali on sumnja da su i pravoslavni vernici protiv. On se cak nudi da bude posrednik izmedju pravoslavlja i rimokatolicanstva, ne samo u Ukrajini vec i u svetu. Predodredjen je da bude "graditelj mostova", smatra on. U Lavovu, sredisu unijata, navodno se sirotinja iseljava iz ulica kojima ce proci papa jer - moze biti opasna. Nece biti dozvoljeno pojavljivanje na balkonima da ne bi sta poletelo ka koloni.

Program posete je vec objavljen. Mnogo je bogosluzenja, vecinom na stadionima, a ocekuje se pola miliona poklonika iz obliznjih zemalja. Bogosluzenja ce biti na dva obreda, latinskom i vizantijskom (pravoslavnom), a televizija ce sve prenositi. Malobrojni pravoslavci na zapadu Ukrajine, oko Lavova, kazu da ce se molitveno povuci u svoje domove i hramove jer se pribojavaju "katastrofe" nakon papine posete, cak i "pogroma". Pre deset godina su im unijati oduzeli vise od hiljadu hramova, a tri eparhije - lavovska, ivano-frankovska i tarnopoljska su razorene. Vatikan to nikada nije odlucno osudio. Neki uveravaju pravoslavce da su im pribojavanja preterana; poseta ce proci, vecih nereda nece biti. Ma sta bilo, medjuverski odnosi ce biti napetiji, medju crkveni gori, rane produbljene, a ljudi udaljeniji.

*Zivica TUCIC**Pismo clanicama Saveta Bezbednosti UN***SRJ IZRAZILA NEZADOVOLJSTVO USTAVNIM OKVIROM ZA KOSOVO I METOHIJU**

Njujork, 8. juna (Beta - AFP) Jugoslovenska vlada uputila je pismo Savetu bezbednosti UN u kome je izrazila "ozbiljnu zabrinutost i rezerve" prema Ustavnom okviru za samoupravu na Kosmetu, ocenjujuci da se u vise odredbi tog dokumenta prejudicira konacno resenje statusa te srpske pokrajine.

U pismu koje je danas podeljeno clanicama Saveta bezbednosti, jugoslovenski ambasador u UN Dejan Sahovic naveo je da taj dokument "ne nudi dovoljne medjunarodne garancije" za zastitu manjinskih etnickih zajednica na Kosmetu.

Sahovic je ocenio kao "neprihvatljivo" to sto se u Ustavnom okviru cak i ne pominje da je Kosovo i Metohija pokrajina u okviru Republike Srbije.

On je kritikovao upotrebu termina "ustavni", posto se zbog toga cini da je u pitanju ustav drzave, sto taj dokument, kako je istakao, "nije i ne moze biti".

Ambasador SRJ u UN je, takodje, ocenio da je prenos izvesnih odgovornosti u domenu spoljne politike na buduceg predsednika Kosmeta u suprotnosti sa Rezolucijom 1244 Saveta bezbednosti UN, kao i prenos nadležnosti u oblasti pravosudja civilne misije UN na buducu privremenu vladu pokrajine.

U vezi sa buducim opstim izborima na Kosovu i Metohiji, predvidjenim za 17. novembar, jugoslovenska vlada je istakla da je pre odrzavanja izbora "neophodno obnoviti atmosferu mira i bezbednosti" u pokrajini.

